

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 22. De priuilegio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

ne ipsorum, addito titulo, ac paragrapho, in quo querendū est illud quod citatur: hoc modo, In libr. vel in vñibus feudorum, De prohibita feuda alienat. §. Satis bene. Item in Institutionibus, De iustitia & iure §. Iuris præcepta.

235. Cæterum non omnes leges quæ habentur in iure Ciuili, obligant: quoniam multe sunt abrogatæ in diuersis prouincijs per contrarias leges, vel consuetudinem contrariam: nonnullæ etiam seruari non possunt absque peccato: quod facit, etiam si veniale tantum sit, vt non debeant seruari: ne quidem in foro externo, ex Felino ad cap. Ecclesia S. Mariæ De constit. n. 4. vt pote quæ legi Dei, aut legi Canonice, illas reprobant, aduersantur, Exempla multa profert Sylue. in verbo Lex, q. 10. Videndus est Azor. in 1. par. Moral. Instit. lib. 5. cap. 20. & 21.

Quæritio an Ius ciuile, legesque ciuiles obligent perinde Clericos, ac Laicos, connexa est cum alia, quæ queritur: Quatenus Clerici ipsi exempti sint à Laicali iurisdictione. De qua, qui vult, videre potest Franciscum à Victoria in relect. priorie de Ecclesiæ potestate, qu. vltima. Sorum in 4. dist. 25. qu. 2. art. 2. Couarr. in libro practicarum quæst. cap. 31. Modinam in Cod. De restit. q. 15. Bellarminum tomo primo, in controuersia de Clericis c. 28. & Azorium in cit. lib. 5. cap. 12. 13. & 14. Quæ in præced. li. 9. attingenda fuerunt pro explicatione aliquot Canonum Bullæ Cænz Domini, eodem pertinent.

TITVLVS III.
ET LIBRI CAPVT XXII.
De priuilegio.
SVMMARIVM.

- 231 Vnde dictum priuilegium, & quid ipsum sit.
- 232 Priuilegium aliud est diuinum, & aliud humanum; quod rursus est, aut generale, aut speciale, & vtrumque varium.
- 233 Quoddam est reale, quoddam singulariter personale, quoddam communiter personale, quoddam singulariter, & communiter corporale, quoddam communiter tantum corporale: & quid vnumquodque eorum sit.
- 234 Qui sint qui priuilegium concedere possunt.
- 235 Quando priuilegium impetratum incipiat vim suam habere.
- 236 A quo, & quæ ratione interpretandum sit priuilegium.
- 237 Aliquot regule considerandæ in interpretatione priuilegij.
- 238 Modi quibus cessat, inualidumque est priuilegium.
- 239 Renouatio prioris priuilegij per posterius, aut per ius commune.
- 240 Ea non debet sine iusta causa fieri, nec potest fieri ab Inferiore, qui priuilegium concessit, si illud fuerit confirmatum à Superiore.

IN Decretalibus antiquis, & nouis, itemque in Clementinis & Extrauag. communibus habetur titulus De priuilegijs: de quibus in genere cum Hostiensis in sua Summa, eodē titulo: & cum D. Antonino 1. part. tit. 19. cap. 1. Summularij in verbo Priuilegium tractant questiones, tanquam ad hoc nostrum institutum spectantes, & quarum explicatione Confessorius sufficienter instrui possit ad mediocrem in ipso requisitam eruditionem. Quam si quis pleniorē optet: etiam plenissimam suppeditabit ei Suarez in lib. 8. De legibus. vbi copiose & accuratè eam persequitur. Contentus igitur Summulariorum insisterē vestigijs, talium questionum explicationem proponam paucis, memorato auctore subinde citato in gratiam eorum qui desiderant tractationem vberiorē.

QVÆSTIO I.

Quid sit priuilegium.

231. **R**esponso est: si nomen spectes, Priuilegium idem est, ac priuata lex: sic dictum, vel quod priuato feratur, distinct. 3. cap. Priuilegium; vel quod priuata legem generet; 25. quæst. 1. cap. finali. Secundum rem verò, definitur ab Hostiensis Priuatum, seu singulare ius, contra ius commune indultum.

Cuius definitionis priorē parte priuilegium separatur à lege, quæ communis est omnibus legislatoris subditis, cum priuilegium sit vnius vel paucorum proprium, ab illa exceptorum. Posteriorē parte verò distinguitur à beneficio: nam, vt Syl. habet in verbo Priuilegium: vbi aliquid (quod est non quidem contra, sed præter ius commune) conceditur sine præiudicio alicuius, non est propriè priuilegium, sed beneficium. Aduerte autem necessarium non fuisse addi aliquid in ea definitione, per quod distingueretur priuilegium à rescripto aut dispensatione; quia cum his, aut conuenit in natura, aut non aliter differt quam à beneficio. Differentia verò accidentalis in eo cernitur, quod rescriptum, vt nomen indicat, requirit scripturam, priuilegium non item: & dispensatio sit quid ad modum facti transiens: & priuilegium ad modum statuti, sit quid perseverans. Videndus est Suarez libr. cit. cap. 1. & 2. Aduerte quoque ex eadem definitione colligi (quod habetur ex cap. In his, De priuilegijs, & cap. Abbatē De verborum signifi. §. Contra quod) priuilegium non esse, nisi aliquid indulgeat: adeoque ipsum ita interpretandum esse, vt aliquid operetur; id est, aliquid utilitatis afferat impetranti. Sic, prout statutum est in citato cap. In his; ma'è interpretatum est fratribus Prædicatoribus, & Minoribus concessum, vbi libet celebrandi cum altari viatico: ita intelligendo illud, vt iidem fratres consensum Prælatorum prius requirere debeant. Nam si id ita esset, nihil ex eo priuilegio consequerentur: quoniam cum tali consensu, id ipsum licet quibuslibet Presbyteris.

QVÆSTIO II.

Quotuplex sit priuilegium.

232. **V**T quædam est lex diuina, quædam humana; sic priuilegium quoddam est diuinum, quoddam humanum. Nam diuinum priuilegium fuit Abraham & Iacob, plures vxores simul habere, ex cap. Gaudemus De diuortijs, Israelitis ex Agypto exeuntibus, spoliare Agyptios, ex eod. c. & ex c. Dixit Dominus 1. 4. q. 5. Sampsoni, seipsum occidendū: adhuc ex eod. c. Gaudemus & ex c. Si non licet. Sed his exceptis 23. q. 5. Præterea Apostolus, vti fortibus in electione D. Marthæ 26. qu. 2. c. Non statim, nonnullaque alia per quæ indultum est aliquid agere contra diuinam legem in communem: vt Osce, ducere vxorem fornicariam. De quibus dicere pluribus non est huius instituti.

Priuilegium verò humanum Hostiensis, quem alij communiter sequuntur, distinguit primò in generale & speciale: illudque esse ait, quod continet in se plures articulos, vel pluribus personis, aut ratione plurium personarum, vel plurium rerum conceditur: hoc verò, quo alicui loco, vel vni personæ, vnus articulus conceditur.

233. Deinde vtriusque facit quinque species, in quibus aliud esse reale aliud singulariter personale, aliud communiter personale, aliud singulariter & communiter corporale, & demum aliud tantum communiter corporale.

Reale vocat, quod alicui loco, vel alicui rei, vel aliquibus personis occasione loci, vel cuiuscumque rei, conceditur. Atque tale, quia rei ad hæret, perpetuum est: nisi forte res ipsa destruat. Quod aduerte intelligendum esse de destructione facta Superioris auctoritate: quia, vt D. Anton. loco cit. §. 2. ex Ioan. Andree habet, si locus destruat ab hostibus, & ibi remaneant Clerici, vel auctoritate Superioris ii transferantur in alium locum: vel alteri loco vniantur, retinent omnia sua priuilegia. Quod etiam ex alijs habet Syluester in verbo Ciuitas, n. 2. Potro vt priuilegium remanet cum re, sic etiam transit ad personas, quæ in eiuſdem rei possessionem aliæ alijs succedunt.

Singulariter personale vocat priuilegium, quod alicui vel aliquibus personaliter conceditur, certis & proprijs nominibus earundem personarum expressis: hocque personam sequitur, & cum ea exinguitur. Interdum etiam (prout in verbo Priuilegium, quæst. 1. Syl. est. ait) ante illam, eo quod ipse abutatur. Ac proinde perpetuum non est: nec egreditur personam cui concessum est, ita vt ad successorem non transeat, nisi aliud in eo exprimat: aut nisi concedatur ratione innatæ dignitatis, qualis est nobilitas paterna: qua filij nobilitantur: perinde ac ex lege Fœminæ ff. De Senatoribus: vxor, alioqui ignobilis, coruscet radijs mariti nobilis. In-

mo verò, si intuitu alicuius dignitatis concessum sit certæ personæ, non modo non egreditur eam, sed nec comitatur eandem euectam ad aliam dignitatem: sicut nec si concessum sit cum determinatione loci vel temporis, extra illam, personam sequitur, quemadmodum Syluest. addit. Quo modo autem hæc & præcedentia idem Hostiensis & post ipsam cæteri adstant ex iure Canonico, possumus breuitatis causa omittere, cum ad iustum vltim eorum sufficiat esse talia, quæ ab omnibus admittantur tanquam certæ.

Communiter personale priuilegium vocat illud, quod certis de causis, certis personis communiter conceditur, non expressis ipsarum nominibus propriis: vt propriis: vt priuilegium relictionis in integrum, quod datur minoribus. 25. annis in iure ciuili Obiter autem nota ex D. Anton. in eodem §. 2. per glossam suam in 25. qu. 2. circa medium, cum dubitatur de priuilegio vtrum sit personale vel reale, præsumi potius personale quam reale. De qua re, ac de ratione distinguendi inter priuilegium reale & personale, videri potest Suarez in cit. l. 8. cap. 3.

Singulariter autem & communiter corporale vocat, quod alicui corpori, id est, vniuersitati seu collegio ita conceditur vt quilibet de eadem vniuersitate, possit singulariter se illo iurare. Huiusmodi est priuilegium toti collegio Ecclesiastico in dalkum in c. Si diligenti De foro competentis: vt Clerici ad iudicia secularia non trahantur quo quilibet ipsorum potest se iurare.

Communiter tantum corporale demum vocat, quod sic competit corpori in communi, id est, vniuersitati, vt ipsa possit quidem se illo iurare, non tamen singuli qui de ea de sunt. In huius exemplum ex lege Sed si §. Qui manu mittitur ff. De in ius vocando; adfertur priuilegium collegio datum, ne possit in ius à suo libertò vocari: quo priuilegio collegium potest se iurare, non item singuli, qui sunt de eo. Propterea autem dicta sunt priuilegia corporalia, vt inquirunt Syluester & Tabiena: quia cum corpore, seu collegio, cui quasi inhaerent, per eunt, ipsoque durante perseverant: nisi idem obstat quod in realibus: vtrorumque enim eadem est ratio in hac re, ex D. Anton. in eod. §. 2. De cæteris diuisionibus quæ sunt huius primatiæ, ratione diuersarum circumstantiarum, quasi appendices Videri potest Suarez in eod. lib. 8. cap. 4. §. 6. & 7.

QVÆSTIO III.

Quis possit concedere priuilegium.

234. **H**vicinitio memorati Authores (plenissime omnium autem Syl. in verbo Priuilegium qu. 2.) respondent primò generaliter, quod solus ille qui potest, & in quibus potest legem ferre, possit & priuilegium concedere. Ad illum enim solum spectat exceptionem facere, ac limites ponere in ipsa lege; aut præter eam operari, facultatesque concedere, &c.

Secundò specialiter respondent, quod Papa semper possit priuilegium concedere in spiritualibus. Nunquam autem consueuisset id facere contra se. Cuius prior pars tam est manifesta, quam Papam posse de spiritualibus legem ferre. Posterior verò accipienda est cum distinctione quam Suarez habet in sequ. cap. 8. num. 8. scilicet vt procedat, si particula contra se, sensus sit: contra suam dignitatem, quam quidem nec diuidere nec minuire potest. Aut etiam contra conuenientem vsum suæ potestatis, adeoque gubernationi Ecclesiasticæ contrarium, in quo abuteretur eadem sua potestate: quod non est de eo præsumendum. Non procedat autem, si sensus sit: contra se, id est, contra suum commodum: vt patet ex eo, quod Papa ipse interdum potestatem faciat testandi de bonis, quæ ei alioqui acquirerentur: atque indulgeat facultatem conferendi beneficia, quorum collatio ad ipsum pertinet. In temporalibus autem idemmet Papa potest priuilegium concedere, nimirum in terris suæ ditionis: aut quando iurisdicção ad eum deuolueretur: aut temporalia ipsa fierent spiritualibus annexa.

Iam Imperator & cæteri Principes non agnoscetes Superiorem, possunt quidem in temporalibus dare priuilegium in terra suas ditiones, sicut & ferre leges: sed nunquam in spiritualibus, de quibus nihil possunt statuere ex cap. Bene quidem dist. 96. Episcopus demum, sicut legem ferre, ita & proportionatè potest priuilegium concedere, iuxta cap. Constituta.

De religiosis domibus, & cap. Venerabilis, De censibus.

De cæteris Magistratibus autem occurrit in genere notandum cum Syluest. verbo Priuilegium quæst. 9. ex Panormitano: & cum Tabiena eodem verbo quæst. 8. cum Ioanne Andrea: quamuis non solum Imperator, cæterique Principes non recognoscetes Superiorem: sed etiam Principes inferiores qui Superiorem recognoscunt, possint suis subditis priuilegium conferre immunitatis ab exactionibus, aut tributis, quibus communitas oneratur: ipsos tamen ea conferre non posse cum præiudicio eiusdem communitatis: sed tantum in præiudicium suum: vt si constituerunt accipere centum, & eximant aliquem qui decem soluere debuerat, non accipiant nisi nonaginta. Ratioque esse potest, quod tale priuilegium cum non proficiatur à potestate legislatiua, rationem habeat donationis qua debet fieri ex propriis bonis: non autem priuilegij, habentis rationem legis priuatiæ, vt constat ex illius definitione. Ab Imperatore autem, alioque Principe Superiorem non recognoscete, tale aliquod priuilegium concessum, addunt illi, seruandum est prout sonat. Atque si præiudicium quod adfert tale sit, quo quis modicè tantum lædatur, modicam læsionem ferendam esse æquo animo. Sin autem lædatur notabiliter, implorandum esse Principis concedentis remedium.

An detur priuilegium, non concessum expressè à Principe; sed vsu tantum & consuetudine acquisitum: qui scire vult, videri poterit lædè tractatum à Suarezio in 8. l. de legibus. c. 7. n. 3. & seq.

QVÆSTIO IV.

An priuilegium suam vim habeat statim atque concessum est à Principe. An verò instat legis, solum postquam promulgatum est ei, cui conceditur, & admissum ab eo.

Hanc Thomas Sanchez tractans in lib. 3. De matrim. dist. 36. in vtramque partem varia iura pluriusque authores adfert. Contenti esse autem possumus cum Syluestro in verbo Priuilegium quæst. vltima, vt hac distinctione. Quando quis per se aut per suum procuratorem impetrat à Principe priuilegium, hoc statim atque impetratum est, vim suam habere: quia simul concurrunt voluntas concedentis & voluntas impetrantis intimata illi per petitionem ipsam priuilegij. Quando verò nec per se, nec per procuratorem ab ipso deputatum impetrat priuilegium: sed Princeps proprio motu, vel ad instantiam alterius, illud concedit: priuilegiatus non gaudet eo (nisi de contraria voluntate concedentis appareat) donec ipsum admiserit, de concessio certior factus per eum qui illud impetravit: vel per nuntium ipsius, aut concedentis, vt Sanchez n. 7. notat. Hincque est, quod si ignoranti priuilegium conceditur, dicitur habere quidem ius ad rem concessam, non habere tamen ius in re concessa; adeo vt sua ritè dici nequeat, donec priuilegium ipsum ratum habeat & acceptum, iuxta cap. Si tibi absenti De præbendis in 6.

Aduerte verò quod ex Cotarr. habet Sanchez ibid. num. 4. aliqua priuilegia esse quæ ex mera concedentis liberalitate proueniunt, ad modum scilicet donationis rei propriæ: taliaque posse à concedente reuocari ante absentis acceptationem; quod argumētum est, ne quidem ius ad rem esse inde acquisitum. Alia verò esse, quamuis merè liberalia sint ex parte eorum quibus conceduntur, non sunt tamen talia ex parte concedentis, sed cuiusdam necessitatis: vt est collatio beneficij Ecclesiastici, ad quam Prælati tenentur ex officio. De hocque genere priuilegij verum est paulo ante dictum, quod concessum ignoranti detur ius ad rem: de eoque intelligendum est citatum cap. Si tibi absenti. Pluribus de his disserens videri potest Suarez in sæpe citato libro 8. cap. 24. & 25.

Potro non requiritur ad rationem priuilegij, vt scriptum sit, aut sigillo Principis munitum: vide apud eundem Syl. quæst. 14. & apud Suarezium. in cit. lib. 8. cap. 2.

QVÆSTIO V.

A quo & quomodo interpretandum sit privilegium.

236.

Ad hanc eadem initio memorati auctores communi consensu respondent. Si verba quibus privilegium conceditur obfcura sint vel ambigua, non posse fieri interpretationem sine eo qui concessit: quia eius est interpretari cuius concedere, ex c. Inter alia. De sent. excomm. §. Vt igitur: ideoque negotium suspendi debet quousque ille responderit, iuxta cap. Cum venissent De iudiciis. Si verò verba non sint obfcura, tenorem privilegij diligenter considerandum esse: iuxta cap. Porro & ca. Recepimus De privilegij: & potius intentioni concedentis quam verbis insistendum: cum non intentio verbis, sed verba intentioni debeant servire, ex cap. In his De verborum signific. De qua Principis intentione seu voluntate concedendi, non esse præsumendum, nisi in tenore privilegij exprimat causa cur concedatur, aut ipsum dati ex certa scientia, vel motu proprio, docet Syluester & Tabienfis in verbo Privilegium: ille quæst. 3. & hic nu. 4. Immo, ut hic addit, censendum est privilegium per importunitatem obreant. Cæterum in hac privilegij interpretatione per considerationem tenoris eiusdem, notandæ sunt sequentes regulæ, quas Syluester sub finem eiusdem quæst. habet.

Prima est, Privilegium interpretari esse strictissime interpretandum, iuxta legem Quod verò ff. De legibus. Et ratio est, quod privilegium aliquid iuri communi detrahat, & plerumque ius alterius diminuat: quo fit ut illud interpretari debeamus ita strictè (nisi consuetudo aliter interpretaretur, aut verba, à quorum propria significatione recedendum non est, aliud expriment) ut quam minimum possibile est derogetur iuri communi; neque ius alterius diminuat, ex cap. Cum dilectus, §. 5. finali De consuetudine. Hinc dispensatio illegitima ad ordines, de minoribus ordinibus tantum interpretanda est: per ea quæ Syl. habet in verbo Clericus r. nu. 4. Exemptus ratione sui Canonatus, si aliud beneficium habeat, non censetur exemptus in illis quæ ad id ipsum aliud spectant, ex c. Cum capella De privilegij. Neque privilegium concessum monasterio censetur capellis & Ecclesiis eidem monasterio subiectis concessum, iuxta c. Ex ore, eod. titul. Ex hac autem regula intelligitur illud quod deduci potest ex c. vi. de præbenatis, Privilegium non posse ad aliud quamvis simile trahi & extendi.

Secunda regula Privilegium quod non est contra legem communem, sed tantum contra privatam; siue scriptam siue non scriptam alicuius loci, quam reducit ad ius commune, interpretandum esse latè, iuxta ca. Olim, De verborum significatione.

Tertia Non esse sic strictè interpretanda privilegia (nisi præiudicetur alioqui iuri diuino, aut præbeatu ania peccandi liberius) ut nihil operentur. Ex hac, quam iam nu. 131. attigimus, patet, quod quando privilegium est inutile privilegiato, nisi focij ipsius simul eo gaudeant, eosdem etiam illo gaudeat, ut post Panorm. Ad c. Quam sit De iudiciis Syl. congruenter c. Licet De privilegij in Sexto, habet in seq. q. 6. De quo Suarez li. 8. de legibus c. 11.

Cæterum illa exceptione, qua proposita regula restringitur, indicatur (quod etiam habendum est pro regula) si privilegium aliqua ex parte aniam, & occasione præbeat liberius peccandi, vel videatur iuri naturali aut diuino vel gentium aduersari, aut appareat aliorum offensio ex eo secutura, strictè interpretandum esse: quia præsumendum est, mentem Superioris non esse peccata fouere aut aliorum offensionem, Sic facultas eligendi Confessarium, qui abluat à reseratis, interpretanda est de absolutione à præteritis peccatis, nisi aliud constat de mente Superioris, ne inde occasio accipiatur liberius peccandi.

Quarta regula, Privilegium, quod sapit beneficium; quia scilicet iuri communi non repugnat, neque de alieno quidquam elargitur: esse latissime interpretandum, ex lege Beneficium ff. De constitutionibus. Exemplum est in ca. Quia circa De privilegij, ubi remissio decimarum ab Episcopo facta monasterio, declaratur extendi non solum ad possessiones acquisitas, sed etiam ad postmodum acquirendas. Excipit

Syluester ab hac regula beneficium ambitiosum, cuiusmodi est dispensatio super plurimitate beneficiorum; quia ipsum strictè interpretandum est, tanquam patet usurpandum. Adde, eam latam interpretationem fieri tantum in præiudicium concedentis privilegium. Nam si ipsum sit in præiudicium aliorum, faciendæ est strictè, etiam si concessum fuerit causa pietatis; ut ex Panorm. ad ca. Cum dicat, De Ecclesiis edificandis, idem Syluest. addit. Immo ut ex eod. Panorm. ad cap. Cum ad hoc De Clericis non residentibus, ipse adhuc habet, si privilegium enormiter lædat alium, non valet: nisi fiat mentio de tali enormi læsione: quia in dubio princeps non præsumitur concedere aliquid cum alterius graui dispendio: ex lege Quoties Cod. De precib. Imperatori offerendis: & ex c. Suggestum, de Decimis. De restrictione, & ampliatione privilegij late Suarez in cit. li. ca. 27. & 28. legendus est.

Quinta regula. Verba privilegij Papæ esse interpretanda secundum Canones, non secundum leges.

Sexta. Privilegium generaliter indultum, non includere casum in quo ipsum fuerit contra repub. neque valere, si talem includat.

Postrema est. Privilegia esse interpretanda secundum qualitatem personæ. In cuius exemplum adfertur privilegium, quo conceditur Episcopo celebrare tempore interdicti. Id enim interpretandum est, ut possit celebrare in Pontificalibus secundum suam qualitatem. Cum qua regula congruit privilegia concessa, vel ratione fidei seu religionis Catholicæ, aut gratia religiosarum vel miserabilium personarum, interpretanda esse latè. De personis quibus privilegium concessum est, Suarez disserit in capite 9. & 10. citati libr. Id quod facere potest ad eam de qua agimus interpretationem, in qua illæ considerandæ sunt, ut materia privilegij personalis: sicut res, ut materia privilegij realis. Facere similiter potest quæ idem late persequitur ibid. n. 12. & quinq; sequentibus, de forma privilegij, & eiusdem communicatione.

QVÆSTIO VI.

Quibus modis esse inualidum que sit privilegium.

238.

Idem initio memorati auctores aliquot referunt modos quibus cessat, inualidumque est privilegium. Primus est, cum sit per surreptionem concessum; id est, cum impetrans subiecit falsam causam, ex qua tanquam vera, datum est privilegium: aut tacuit aliquid, quod expressum reddidisset impetrationem difficiliorem: tunc enim inualidum esse, constat ex cap. Super litetis De rescriptis: ubi habetur Quando per fraudem & malitiam in libello suppliciali quid tacetur, quod si esset appositum, maiore difficultate id quod postulatur impetraretur: aut quando apponitur aliquid falsi, ut impetraretur: nullam esse impetrationem. Quæ quidem ex tacta veritate, obreptitia: & ex proposita falsitate, surreptia dicitur.

Cæterum si in impetratione privilegij surreptio, vel obreptio ex simplicitate, aut ex ignorantia non supina contingat, valere potest privilegium, quod Papa vel alius Princeps, expressa veritate, vel detecta falsitate, nihilominus concessisset; non idem quod alioqui non erat concessurus, ut Panorm. ad cit. c. ex eod. deducit n. 4.

Secundus modus est, cum privilegium datum est contra aliquam constitutionem, aut consuetudinem, aut sententiã, de qua nullam facti mentionem. Nam tale non valere, habetur ex glossa summaria 25. q. 2.

Tertius modus (quem Suarez late persequitur in lib. 8. de legibus cap. 34. & 35.) est, cum privilegiatus facit contra illud quod exprimitur in privilegio concessum. Quem modum Hostiensis §. Qualiter amittatur, vocat non usum, vel usum contrarium: explicatque exemplo eius qui cū privilegiatus sit, ne decimas det, ab ipso petitas dat; & eius qui exemptus est à iurisdictione Ordinarij, coram eo vocatus in ius, respondet, nec allegat privilegium exemptionis, aut non ostendit allegatum; nemine quominus ostendat impediens. Nam uterque sic abutens privilegio concessio, meretur illud amittere: & sic de similib. iuxta illud cap. Privilegium 11. quæst. 3. Privilegium omnino meretur amittere, qui permissa sibi abutetur potestate. Cæterum iuxta Panorm. ad cap. Cum accessissent. De constitut. vnico primo actu contratio privilegij amittitur;

fi.

si ipsum sit ad non faciendum aliquid, ut ad non soluendum decimas: concessumque sit private persone, que possit ei renunciare: non vero si concessum esset communitati, vel Ecclesie; quia tunc requireretur tempus sufficiens ad prescriptionem: de qua tractatum est in præced. libro 10. cap. 20. Suarez autem in citato cap. 25. num. 11. & aliquot sequentibus, reuocavit illud de unico actu ostendens ad cessationem privilegij non faciendum, requirit tempus sufficiens ad prescriptionem, non minus quam ad cessationem privilegij ad faciendum. Id quod in praxi sequi nihil obstat: immo consultum est ad animæ pacem.

Quartus modus est: cum privilegij causa cessat: tunc enim ipsam quoque cessare debet, iuxta cap. Cum cessante, De appellatione. Quæ de re latè Suarez lib. 8. citat. cap. 30. Quintus modus est: cum incipit esse iniuriam ei cui concessum est, iuxta regulam 61. iuris in Sexto. Quod ob gratiam aliquam conceditur, non est in eius dispendium retorquendum.

230.

Sextus modus est, per secundum privilegium, quod plenam & expressam mentionem facit de priori, quod ipsum non valeat. Tunc enim iuxta cap. Veniens De prescriptionibus §. Non obstante, posterius tollit prius: non item si de eo non faciat mentionem. Quod verum est ex supra citata glossa summaria; siue illud vtrumque privilegium sit generale, siue vtrumque speciale, siue vnum generale, & alterum speciale. Quæ addit etiam in dubio, prius privilegium potius præsumi non reuocatum, quam reuocatum. Adde quoque cum Syluestro verbo Privilegium qu. 10. neque ius commune tollere privilegium, nisi de eo expressam faciat mentionem ex cap. Cum ordinem De rescriptis. Obserua item cum eodem ibidem: nisi concessum sit privilegium cum clausula, quod non reuocetur, nisi de verbo ad verbum fiat de illo mentio: ad reuocationem illius per posterius privilegium, sufficere posse ut in hoc habeantur generalia verba plenissima, per quæ satis constet de intentione Principis volentis ipsum prius privilegium reuocare: qualia censentur ista: Non obstantibus quibuscumque privilegiis, etiam si de verbo ad verbum debeat de illis fieri mentio. Hoc ex Panor. habent Sylu. adhuc in verbo Exemptio, & Tabienain verbo Privilegium, ille nu. 12. & hic nu. 16. confirmantque, quia si diceretur contrarium, indirectè diminueretur potestas Papæ. Cum enim privilegia in facto consistant: ideoque Papa possit illa probabiliter ignorare, iuxta cap. Licet De Constitut. in 6. impossibile est ut de omnibus specialem faciat de verbo ad verbum mentionem: sicque Papæ adimeretur potestas quæcumque privilegia reuocandi.

240.

Obserua adhuc cum eodem Syl. ibid. & D. Anton. in cit. c. 1. §. tertio, in 8. defectu ex Host. in loco antè memorato: non nisi legitima de causa debere à Superiore privilegia reuocari. Qualis causa esse censetur; quod aliis fiat læsio enormis: ut in cap. Suggestum. De decimis: vel quod is qui accepit privilegium, non seruet privilegia que subditis suis concessa sunt: ut in cap. Dilecti. De privilegiis: vel quod malè vratur privilegio, iuxta illud in c. 2. De concess. præbendæ in 6. Detestanda iniquorum peruersitas abstinere nesciens à vetitis, nec gaudere debito modo concessis; dignè plerumque officium excitat præfidentis, ad ea quæ fuerant iusta consideratione concessa, cum in abusu ea vergere circumspicit; discretionè præula, reuocando. Adde & illud in fine ca. Cum illorum De senten. excomm. Privilegium meretur amittere, qui sibi permittit abutitur potestate. Videntur est Suarez ea de re latius differens, de legib. c. 36. lib. 8.

Obserua præterea privilegium ab inferiore concessum nõ posse ab ipso reuocari, si à Superiore ex certa scientia confirmatum sit: & ita privilegia concessa Ecclesie ab Imperatore, vel alio Principe, per Papam ex certa scientia confirmata, non posse ab eodem Imperatore vel alio principe reuocari. Vnde & inuolata cunctis manere temporibus, nec vlla improbitate conuelli, aut nouitate mutari posse, decernitur 25. q. 2. c. 1. & 7.

Obserua postremò reuocationem privilegij, non habere vim suam extinguendi illud, ac tollendi: donec de ea facti sint certiores illi quibus erat concessum: nisi forte Papa expressè vellet, ipsum tunc extinguere: cum nequeat valere contra eiusdem voluntatem à qua habet suam vim planè dependentem.

De ea ipsa reuocatione plenius Suarez in memorato lib. 8. c. 37. & tribus seq.

Septimus modus est, per renunciationem expressam privilegij quæ iuri suo renuntiat: quod quidem cuique facere liberum est: excepto casu quo renuntiatio tangeret ius Superioris: ut in c. Cum tempore De arbitris: aut ius tertij, ut in c. Si diligenti De foro compet. I. a. ex Panor. Sylu. in verbo Privilegium q. 10. Latè autem de eod. modo Suarez in eod. li. 8. c. 33. differit.

Porro quod privilegium non cesset morte concedentis, prout in præcedentibus attigimus, tractat copiosè idem Suarez in eodem libro ca. trigesimo primo. Apud quem etiam relinqueamus videndum; ab ipso copiosè quoque in præcedent. cap. vigesimo sexto tractatum, licet in vta Papa concessio privilegio vbi que vti, sic & concessio ab Episcopo. Quod vtrumque Azor. in 1. part. Moral. Infitur. lib. 5. tractat etiam; sed pauca in cap. 23. quæst. sexta. Vbi aliquot exemplis allatis in medium, resoluit habentes privilegium ab Episcopo proprio, posse vti eo vbi que, hoc est, non tantum in territorio eiusdem Episcopi, sed etiam extra illud. Et ita eum, cui proprius Episcopus dedit privilegium legendi libros prohibitos, aut sibi eligendi Confessarium, aut vendicibus veritis in Quadragesima, posse vti illo extra propriam Diocesim. Et ratio est, quod iurisdictionis Episcopi in suum subditum vltus non impediatur extra ipsius diocesim nisi talis sit, qui requirit ibidem iudicalem causæ cognitionem exerceri: quod non contingit in casu de quo agimus.

TITVLVS IV. ET LIBRI, CAPVT XXIII.

De consuetudine.

SVM MARI V M.

- 241 Descriptio consuetudinis cum sua explicatione.
242 Triaprecipua consuetudinis attributa quorum primum, nempe vim legis obtinere, quinque conditiones requirit.
243 De prima qua est rationabilem esse, & secunda, qua est nasci ex pluribus actionibus, & tertia, qua est vt duret longo tempore.
244 Quarta qua est, vt introducta sit ex certa scientia, & quinta, qua est vt à maiore parte populi sit vsurpata.
245 Consuetudo optima est legis interpretis, & que ad id illa requiritur.
246 Consuetudo abrogans legem contrariam, debet esse tum rationabilis, tum legitime prescripta.
247 Quando lex censeri possit legitime prescripta.
248 An consuetudo valida possit oriri tantum ex actibus licitis.
249 An interruptio consuetudinis eam euacuet, distinctione explicatur.
250 Quando non vsus inducat consuetudinem.
251 Consuetudo contra ius diuinum, nullam vim habet.
252 Quod qua ratione intelligi debeat.
253 An consuetudo contra legem humanam vim habeat, distinctione explicatur.
254 An lex improbens consuetudinem censetur præcedentem tantum improbare, an subsequenter etiam, declaratur aliquot propositionibus.
255 An consuetudine abrogari possit poena quam lex imponit, legis non abrogata.

Prior pars. De natura & attributis precipuis consuetudinis.

IN cap. Consuetudo, distinct. 1. definitur consuetudo. Ius quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur cum deficit lex. In qua definitione consuetudo à lege, quæ voluntate Principis instituitur, separatur per illud quod dicitur ius moribus institutum. Morum autem nomine significatur pluriū actuum similitium frequentatio à tota communitate, aut maiore saltem illius parte. Ex qua frequentatione per rationem propriam consuetudinis, patet per illud quod ex communi Doctorum sententiâ Couarr. habet, ad reg. Possessor par. 2. §. 3. num. 2. consuetudinem ex communi & promiscuo vsu constituere ius, & acquirere omnibus regionis &